

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เป็นสิ่งที่สามารถทำให้มนุษย์เข้าใจ ความหมายหรือความรู้สึกของผู้ใช้ภาษา ในแต่ละประเทศใช้ภาษาแตกต่างกัน แม้กระทั่งในประเทศเดียวกันยังใช้ภาษาแตกต่างกันไป แต่ทุกภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารที่สามารถทำให้ มนุษย์อยู่ร่วมกัน ได้อย่างเข้าใจกัน ในสมัยก่อนยัง ไม่มีการประดิษฐ์ตัวอักษร จึงมีการใช้ภาษา ภาพแทนตัวอักษร ต่อมาจึงมีการประดิษฐ์คิดค้นคำและมีการพัฒนาคำขึ้นตามลำดับ และมีการ บันทึกล้อยคำไว้เพื่อเป็นหลักฐาน ประเทศไทยมีภาษาไทยใช้เป็นของตนเอง มีการประดิษฐ์ คิดค้นพัฒนาภาษาอย่างต่อเนื่อง ทำให้สามารถสื่อสารทั้งในประเทศและต่างประเทศเป็น เครื่องมือในการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาความรู้ความคิดให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และเศรษฐกิจ แต่ในการสื่อสารทุกครั้งหากจะให้สื่อความหมายถูกต้อง รวดเร็ว ตรงตาม วัตถุประสงค์จะต้องอาศัยทักษะ 4 ด้าน คือ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน

ในรายวิชาภาษาไทยเป็นวิชาพื้นฐานที่สำคัญ เพราะเป็นวิชาทักษะที่เป็นเครื่องมือ ในการเรียนรู้ สรรพวิชาทั้งมวลและใช้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การติดต่อสื่อสาร โดยการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เพื่อแสวงหาความรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ วิทยาการใหม่ ๆ เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพและภาษาไทยเป็น ภาษาประจำชาติที่คนไทยทุกคนต้องอนุรักษ์ไว้เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ทุกคนจำเป็นต้อง เรียนรู้และเข้าใจ เพื่อให้สามารถใช้ภาษาไทยได้เป็นอย่างดี ดังนั้นการถ่ายทอดภาษาไทย ให้กับคนรุ่นหลังจึงถือเป็นหน้าที่อันสำคัญที่คนไทยในปัจจุบันจำเป็นต้องสืบต่อกันเรื่อยไป สถาบันการศึกษา โดยเฉพาะ โรงเรียนเป็นสถาบันที่สำคัญของสังคม มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบใน การถ่ายทอดวัฒนธรรมทางภาษาไทยให้แก่นักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โรงเรียนระดับ ประถมศึกษา จึงต้องมีหลักสูตรภาษาไทยให้นักเรียนได้เรียนรู้ทักษะทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ฟัง พูด อ่าน เขียน ทักษะการเขียนจัดว่าเป็นทักษะที่สำคัญ และฝึกยากเพราะถือว่าเป็นทักษะที่ต้องมี การอาศัยทักษะอื่น ๆ เป็นพื้นฐาน เนื่องจากทักษะการเขียนเป็นทักษะการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และความเข้าใจของตนเองออกมาเป็นตัวอักษรเพื่อสื่อความหมายให้คนอื่นเข้าใจ ทั้งเป็นเครื่องมือการสื่อสารที่ต้องใช้แทนภาษาพูด การถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม

การพัฒนาความคิด สติปัญญา และความรู้สึกร่วมกันมา นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และสืบต่อไปในอนาคตล้วนแต่ต้องใช้การเขียนเป็นเครื่องมือทั้งสิ้น (ศิริพร จิตะฐาน. 2532 : 105)

การเขียนเป็นทักษะสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียน ซึ่งจะเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับการเรียนวิชาต่าง ๆ แม้แต่การสื่อสารในชีวิตประจำวัน นอกจากการติดต่อสื่อสารด้วยภาษาพูดแล้วต้องอาศัยการเขียนเพื่อติดต่อสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเขียนจดหมาย การเขียนบันทึก การเขียนสรุปข้อความ การเขียนย่อความ และการกรอกแบบฟอร์มต่าง ๆ โดยเฉพาะการเขียนย่อความ ที่เป็นความสามารถในการใช้ภาษาที่ต้องใช้ความสามารถในการคิด อ่าน และเขียน เพื่อสรุปใจความสำคัญในเรื่องที่อ่าน ได้ถูกต้องและรวดเร็ว ตลอดจนจนสามารถสื่อสารให้ผู้อื่นได้เข้าใจได้ด้วยภาษาพูดและภาษาเขียนที่กะทัดรัด (วรรณวิไล พันธุลีดา. 2538 : 1-3)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กรมวิชาการ. 2551 : 3-5) ได้กำหนดแนวนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมุ่งให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการต่าง ๆ ได้แก่ ทักษะในการคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัด เขียนสะกดคำ แต่งประโยคและเขียนย่อความ ตลอดจนจนเขียนสื่อสารโดยใช้ถ้อยคำชัดเจนเหมาะสม ใช้แผนภาพ โครงเรื่องและแผนภาพความคิดเพื่อพัฒนางานเขียน เขียนเรียงความ ย่อความ จดหมายส่วนตัว กรอกแบบรายการต่าง ๆ มีทักษะในการเขียนแสดงความรู้สึกร่วมกันและความคิดเห็น เขียนเรื่องตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์ และมีมารยาทในการเขียน พูดย่อความรู้ ความคิดเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดูเล่าเรื่องย่อหรือสรุปจากเรื่องที่ฟังและดู นำข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง นอกจากนี้ สนิท สัตย์ภาส (2532 : 1) ยังกล่าวไว้ว่า ผู้ที่สามารถใช้ทักษะทางภาษาได้ดีย่อมทำให้การดำเนินกิจการต่าง ๆ มีประสิทธิภาพและทำให้ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ชาติไทยมีภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ คนไทยใช้ภาษาไทยกลางที่เป็นมาตรฐานเพื่อสื่อสารกันในชีวิตประจำวันการที่มีภาษาไทยใช้ร่วมกัน ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เกิดพลังเกิดความสามัคคี ดังนั้น คนไทยทุกคนจึงควรศึกษาภาษาไทยให้เข้าใจลึกซึ้งพร้อมทั้งพยายามฝึกฝนทักษะการใช้ภาษา ให้สามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง ย่อมทำให้การดำเนินกิจการต่าง ๆ มีประสิทธิภาพและทำให้ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคม ได้ อย่างมีความสุข

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระภาษาไทยในปัจจุบัน ยังมีปัญหาในหลายด้านไม่ว่าจะเป็นด้านการอ่าน การเขียน การพูด การฟัง โดยเฉพาะปัญหาด้านการเขียน ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้เรียน

จะต้องมีทักษะต่อการอ่าน อันได้แก่ การเขียนไม่ถูกต้องตามตัวสะกด การเขียนปนกัน ระหว่างภาษาพูดกับภาษาเขียน การเขียน โดยไม่มีจุดมุ่งหมาย การเขียนที่ขาดการจับใจความ ไม่มีการสรุปใจความสำคัญและการเขียนย่อความไม่เป็น ปัญหาเหล่านี้เกิดจากสาเหตุหลาย ประการ อันได้แก่ เกิดจากครูในระดับ โรงเรียนประถมศึกษานั้นมีจำนวนน้อย ขาดเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการวัดทักษะการเขียนย่อความ ครูสอนไม่ตรงตามวุฒิที่จบการศึกษา แต่ต้อง สอนภาษาไทยด้วยความจำเป็นหรือได้รับมอบหมายจากทางโรงเรียน จึงทำให้การสอนไม่ ได้ผลเท่าที่ควร จึงเป็นสาเหตุให้นักเรียนไม่สามารถเขียนย่อความได้ ส่วนในด้านนักเรียนก็เกิด มาจากสาเหตุการอ่านเพื่อจับใจความ คือ นักเรียนส่วนมากมักจะอ่านเนื้อเรื่องแต่ไม่จับใจความ สำคัญ ไม่มีจุดมุ่งหมายในการอ่าน เมื่ออ่านเสร็จหากครูถามกลับนักเรียนจะไม่สามารถตอบได้ ทุกคนและให้ลองเขียนเนื้อเรื่องย่อก็จะคัดลอกเนื้อหาหรือตัดข้อความบางส่วนทิ้ง ซึ่งผิด หลักการเขียนย่อความ คือ จะต้องเขียนเนื้อเรื่องใหม่ด้วยสำนวนของตนเอง (สุจริต เพียรชอบ. 2531 : 13)

ในส่วนของการอ่านจับใจความ การเขียนสรุป การเขียนย่อความ จากการที่ผู้วิจัยได้ สัมภาษณ์ครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีปัญหาในเรื่องนี้มาก นักเรียน เขียนย่อความและสรุปความไม่เป็น เนื่องจากนักเรียนอ่านและสรุปความจากเรื่องที่ฟังและอ่าน ไม่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2540 : 26) กล่าวว่า นักเรียนมักจะเขียน ย่อความโดยเอาพลความ (ข้อความที่ไม่ใช่ใจความสำคัญ) มาเขียนเป็นใจความสำคัญทำให้ ย่อความเยิ่นเย้อ ไม่ตรงประเด็น คัดลอกข้อความหรือตัดข้อความบางส่วนทิ้ง

จากสาเหตุดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ปัญหาการเขียนย่อความมีความสำคัญต่อการจัด

กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอย่างมากการพัฒนาเครื่องมือวัดเกี่ยวกับทักษะการเขียนย่อความ จึงเป็นเครื่องมือที่มีความจำเป็นและสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาทักษะการเขียนย่อความ เป็น อย่างยิ่ง เครื่องมือที่จะใช้ต้องมีคุณภาพเพื่อนำไปใช้ในการวัดผลประเมินผลได้สอดคล้องกับ ลักษณะของพฤติกรรมที่ต้องการวัด แบบประเมินที่สร้างขึ้นสามารถเป็นแนวทางที่ดีในการ ปรับปรุง พัฒนาและส่งเสริมทักษะการเขียนย่อความได้เป็นอย่างดีผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสร้างแบบ ประเมินทักษะการเขียนย่อความ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อให้มีแบบประเมิน วัดทักษะการย่อความ ตลอดจนเป็นแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการกิจกรรมการเรียน การสอนอันจะเกิดผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อการสร้างแบบประเมินทักษะการเขียนย่อความ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อหาคุณภาพของแบบประเมินทักษะการเขียนย่อความ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
3. เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติของแบบประเมินทักษะการเขียนย่อความ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้แบบประเมินทักษะการเขียนย่อความ สำหรับนักเรียน สำหรับครูที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปใช้ในการประเมินทักษะการเขียนย่อความ ซึ่งจะทำได้ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับทักษะการเขียนย่อความของนักเรียน เพื่อนำไปปรับปรุง พัฒนาและ ส่งเสริมทักษะการเขียนย่อความให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ นำมาจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สาระที่ 2 การเขียน มาตรฐาน ท 2.1 ตัวชี้วัดที่ 4 เขียนย่อความจากเรื่องสั้น ๆ มี 5 ประเภท ได้แก่ การเขียน ย่อความ จากนิทาน เรื่อง ชายชรา กับ ลา โง่ การเขียนย่อความจากความเรียงประเภทต่าง ๆ เรื่อง ละคร นอก การเขียนย่อความจากประกาศ เรื่อง การรับสมัครประธานนักเรียน การเขียน ย่อความจากจดหมาย เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ยืมชุดฟ้อนรำ การเขียนย่อความจากคำสอน เรื่อง ใช้สติ ระมัดระวัง แต่ละประเภทประเมิน 4 รายการ ได้แก่ รูปแบบการเขียน การใช้ภาษา การเขียน สะกดคำ เนื้อเรื่องย่อ

2. ขอบเขตของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ได้แก่ อำเภอตระการพืชผล อำเภอเขมราฐ อำเภอโพธิ์ไทร อำเภอนาตาล อำเภอกุดข้าวปุ้น จำนวน 3,612 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 จำนวน 94 คน จำนวน 3 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยทั้ง 3 โรงเรียนนี้เป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดเล็ก

3. ขอบเขตของระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แบบประเมินทักษะการเขียนย่อความ หมายถึง เครื่องมือที่เป็นแบบประเมินทักษะการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีจำนวน 5 ประเภท ได้แก่ การเขียนย่อความจากนิทาน การเขียนย่อความจากความเรียงประเภทต่าง ๆ การเขียนย่อความจากประกาศ การเขียนย่อความจากจดหมาย การเขียนย่อความจากคำสอน ประเมิน 4 รายการ ได้แก่ รูปแบบการเขียน การใช้ภาษา การเขียนสะกดคำ เนื้อเรื่องย่อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการประเมินทักษะการเขียนย่อความ โดยการเขียนเรื่องที่อ่านโดยย่อ แล้วผู้เขียนด้วยสำนวนของตัวเองอย่างกะทัดรัด ถูกต้องตามรูปแบบการเขียนย่อความ สมบูรณ์ตามลำดับความสำคัญของเนื้อหาและทำโดยไม่จำเป็นต้องตรึงกรอบ จนเกิดความชำนาญ
2. การเขียนย่อความ หมายถึง การสรุปความจากสื่อต่าง ๆ มีขอบเขตเนื้อหา 5 ประเภท ได้แก่ นิทานเรื่องชายชรากับลาโจ ความเรียงประเภทต่าง ๆ เรื่อง ละครนอก ประกาศ เรื่องการรับสมัครประธานนักเรียน จดหมายเรื่องขอความอนุเคราะห์ยืมชุดฟ้อนรำ คำสอนเรื่องใช้สติระมัดระวัง

2.1 การเขียนย่อความจากนิทาน หมายถึง การสรุปใจความของนิทาน เรื่องชายชรา กับลา โง่ แล้วผู้ย่อเขียนด้วยสำนวนของตัวเองอย่างกะทัดรัด ตามรูปแบบการเขียนย่อความ และสมบูรณ์ตามลำดับความสำคัญของเนื้อหา

2.2 การเขียนย่อความจากความเรียงประเภทต่าง ๆ หมายถึง การสรุปใจความของความเรียง เรื่อง ละครนอก แล้วผู้ย่อเขียนด้วยสำนวนของตัวเองอย่างกะทัดรัด ตามรูปแบบการเขียนย่อความและสมบูรณ์ตามลำดับความสำคัญของเนื้อหา

2.3 การเขียนย่อความจากประกาศ หมายถึง การสรุปใจความของประกาศ เรื่อง การรับสมัครประธานนักเรียน แล้วผู้ย่อเขียนด้วยสำนวนของตัวเองอย่างกะทัดรัดตามรูปแบบการเขียนย่อความและสมบูรณ์ตามลำดับความสำคัญของเนื้อหา

2.4 การเขียนย่อความจากจดหมาย หมายถึง การสรุปใจความของจดหมาย เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์ให้ยืมชุดฟ้อนรำ แล้วผู้ย่อเขียนด้วยสำนวนของตัวเองอย่างกะทัดรัดตามรูปแบบการเขียนย่อความและสมบูรณ์ตามลำดับความสำคัญของเนื้อหา

2.5 การเขียนย่อความจากคำสอน หมายถึง การสรุปใจความของคำสอน เรื่อง ใช้สติระมัดระวัง แล้วผู้ย่อเขียนด้วยสำนวนของตัวเองอย่างกะทัดรัด ตามรูปแบบการเขียนย่อความและสมบูรณ์ตามลำดับความสำคัญของเนื้อหา

3. คุณภาพของแบบประเมินทักษะการเขียน หมายถึง ความสามารถด้านต่าง ๆ ของแบบวัดทักษะการเขียน ประกอบด้วย

3.1 ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา หมายถึง ความสามารถของแบบประเมินทักษะการเขียนย่อความ ในการวัดได้ตรงตามเนื้อหาที่ต้องการวัด ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

3.2 ค่าความเชื่อมั่น หมายถึง ความคงที่แน่นอนของแบบประเมินทักษะการเขียนย่อความที่สามารถวัดได้ให้ผลที่คงเส้นคงวา โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟาตามวิธีของ ครอนบาค

3.3 ผู้ตรวจให้คะแนนหรือผู้สังเกต หมายถึง ครูที่มีวุฒิการศึกษาสาขาภาษาไทย หรือสาขาอื่นที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทย หรือครูที่มีประสบการณ์ทางการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 3 คน

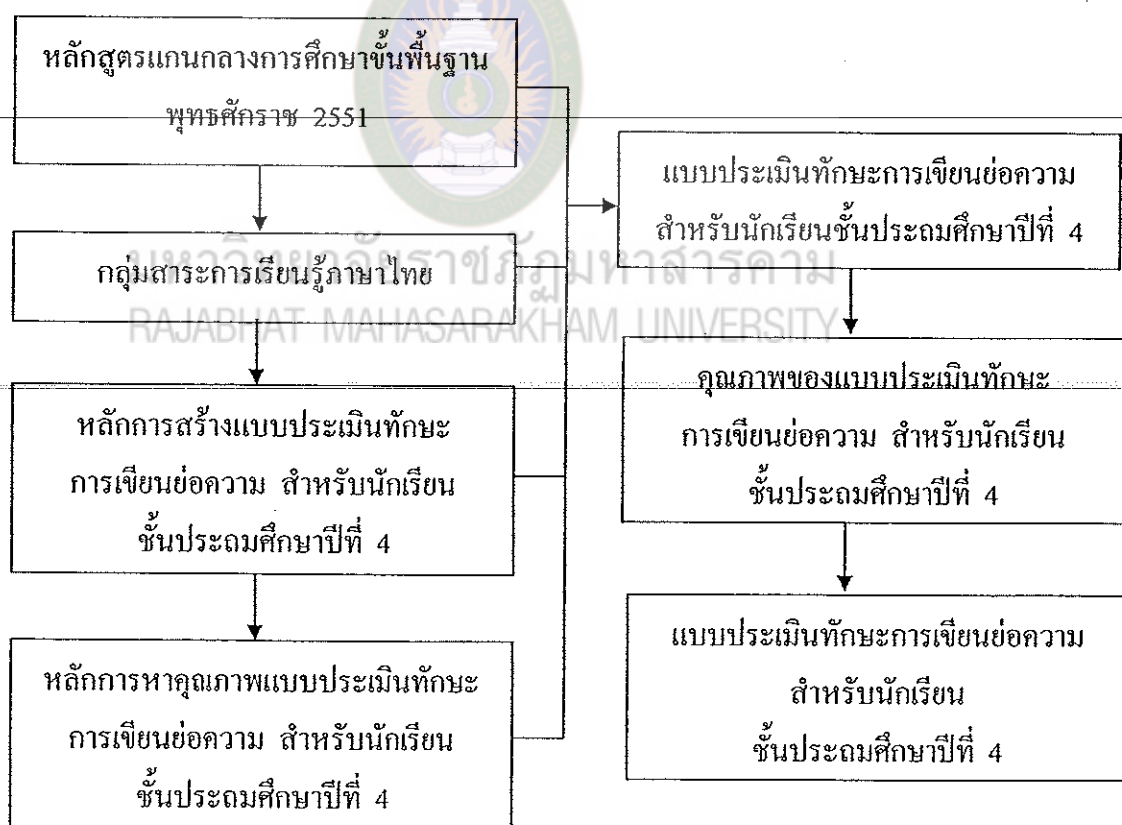
3.4 ค่าความเชื่อมั่นของผู้ตรวจให้คะแนนหรือผู้สังเกต หมายถึง ความคงที่แน่นอนในการให้คะแนนจากการตรวจให้คะแนนแบบประเมินทักษะการเขียนย่อความและแบบประเมินการเขียนย่อความของผู้เข้าสอบ โดยใช้แบบประเมินทักษะการเขียนย่อความที่

ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากผู้ตรวจให้คะแนนหรือผู้สังเกตจำนวน 3 คน โดยอาศัยเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubrics)

4. เกณฑ์ปกติ หมายถึง คะแนนที่เป็นมาตรฐาน ซึ่งได้จากการทดสอบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากรด้วยแบบประเมินทักษะการเขียนย่อความ เกณฑ์ปกตินี้แสดงในรูปตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์และคะแนนมาตรฐาน ใช้สำหรับการตีความหมายของผู้รับการทดสอบ เพื่อบอกระดับความสามารถของผู้รับการทดสอบว่าอยู่ในตำแหน่งใดของกลุ่มประชากร

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ เป็นการสร้างแบบประเมินทักษะการเขียนย่อความ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อศึกษาความสามารถในการเขียนย่อความจากสื่อต่าง ๆ เช่น นิทาน ความเรียงประเภทต่าง ๆ ประกาศ จดหมาย คำสอน ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 แสดงขั้นตอนตามกรอบแนวคิดในการวิจัย